

Методичний коментар до уроків за підручником “Мистецтво”

Інтеграція всіх видів мистецтва

Підручник “Мистецтво” побудований на основі STREAM-технології. Це інноваційна освітня технологія, де вивчення природничих наук, технологій, конструювання й математики гармонійно поєднується з мистецтвом і роботою над змістом текстів. **Міжпредметна інтеграція** пронизує всі форми роботи з дітьми за STREAM-технологією.

Ми маємо допомогти дитині задіяти для пізнання світу відчуття та почуття, щоб вона могла якомога виразніше побачити об’єкти та явища навколишнього світу. Щоб дитина, відчуючи — міркувала й діяла, споглядаючи — розуміла, милувалася й не шкодила. Адже дитина живе у світі емоцій, тому й пізнання світу через емоції для неї є природним.

Вразити, здивувати дитину — означає дати поштовх до поглибленого вивчення об’єкта, знов таки через емоції. Наша мета полягає не в тому, щоб діти запам’ятали твори та прізвища митців, вивчили тонкощі технік. Наша **мета** — навчати дітей відчувати мистецтво, порівнювати та обговорювати образи, створювати власні, мислити через образи, використовувати образне мислення й творчу уяву для пошуку нових знань, моделювання та прогнозування подій. Ми маємо зробити так, щоб діти полюбили мистецтво, і тоді вони вже із зовсім іншим настроєм вивчатимуть технології, які застосовують митці.

Саме тому на уроках діти зіставляють твори живопису й музику, малюють музику і під музику, наспівують з різним інтонаціями, вигадують мелодії, показують рухами образи, які створив композитор, інсценують, імпровізують тощо.

Різні джерела інформації можуть допомогти дитині відкрити різні грані явища або об’єкта. І тільки **порівняння і взаємодоповнення інформації створить цілісну картину**. Тож дитина має вчитися аналізувати відчуте, розрізняти об’єктивне і суб’єктивне, перевіряти, наскільки її відчуття надійні, критично ставитися до відчутого, використовувати набуті вміння для отримання нових знань.

Активізувати пізнавальний розвиток дитини, навчити її дивитися й бачити, слухати й чути, спостерігати й відчувати світ навколо, помічати зміни в ньому і знаходити їхні причини допоможуть **відкриті запитання** (на які немає і не може бути єдиної правильної відповіді). Вони спонукають до міркування, висування власних ідей, знаходження нестандартних шляхів розв’язування, аналізування і, зрештою, критичного ставлення до отриманих результатів.

Засоби живопису, музики, танець можуть допомогти дітям побачити навколишній світ в усій його красі та багатогранності. Саме засоби мистецтва показують дітям, яким різним може бути світ довкола, усі яскраві барви та неповторні поєднання різних природних явищ. Звуки й барви гармонійно доповнюють словесний опис, і ми маємо можливість побачити світ “очима” художників, музикантів, архітекторів і додати свої враження.

Досліджуємо

Використовуємо **дослідницьке навчання** — вводимо дітей у ситуацію, показуємо проблему, аналізуємо, намагаємося її розв’язати, даємо нові знання, узагальнюємо нові поняття.

Тоді діти розуміють, навіщо потрібні знання, як їх використовувати надалі.

На уроках використовуємо і відповідні форми роботи — досліди, імпровізації, самостійний пошук інформації, робота з хмарами слів тощо.

Імпровізуємо!

У підручнику багато уваги приділено формам роботи, де треба імпровізувати. Така діяльність не лише зацікавлює дітей, а й навчає брати на себе відповідальність за власні дії, швидко орієнтуватися в ситуації, вигадувати, як реагувати на зміни в ній, діяти нестандартно, не лякатися змін. Такі вміння стануть у пригоді завжди — у повсякденному житті та професійному, незалежно від обраної галузі діяльності. **Уміння імпровізувати необхідне творчим людям, а не простим виконавцям.**

Кожний урок пропоную починати з **привітання-імпровізації**. Це допомагає налаштуватися на урок, закріпити матеріал, показати дітям, що їм до снаги творчі завдання, які зазвичай виконують артисти й музиканти.

Виконуючи такі завдання, діти стають упевненішими у власних силах. **Головне** — спокійно ставитися до їхніх експериментів, спонукати їх діяти розкуто, допомагати долати страх перед виступами.

Хмара слів

Хмара слів — водночас і *яскрава заплутана картинка*, яка дивує дітей і пробуджує їхній інтерес, і *дидактичний матеріал*, який допомагає розширити активний словник, зацікавити пошуком і поясненням нових слів, *наочний сучасний спосіб подання інформації*, а також цікавий *спосіб класифікації понять*, унаочнення асоціативних зв'язків.

Робота з хмарами слів може бути багатогранною та різноплановою. Вона буде доречною і **на початку вивчення теми**, коли треба занурити дітей у тему, активізувати їхні знання, разом пригадати, що вони вже знають, і **під час підбиття підсумку** для закріплення нових понять, уточнення знань, узагальнення вивченого.

Наведу форми роботи з хмарою слів, які варто використовувати. Можна запропонувати дітям протягом вивчення теми створювати власну хмару слів (малюнок чи колаж), а наприкінці тижня порівняти та обговорити їх. Можна створювати окрему хмару слів — що вразило, здивувало, сподобалося, про що хочеться дізнатися більше.

- Роздивіться хмару слів і знайдіть знайомі слова.
- Чи можете зрозуміти, що означають інші слова. (*Діти висловлюють здогадки, а протягом вивчення теми уточнюють інформацію.*)
- Намалюйте до всіх слів із хмари зображення, які допоможуть їх швидко пригадати.
- Що об'єднує зібрані у хмарі слова?
- Закрийте хмару слів і спробуйте пригадати всі слова. Хто пригадав більше?
- А тепер дивіться на свої малюнки до всіх слів із хмари та називайте їх. Чи всі зображення вдалі? Чому? Як покращити їх?
- Чим відрізняється вигляд слів у хмарі?
- Які слова написані більшими літерами, а які — меншими? Як ви думаєте, чому?
- Чи можете ви додати слова до хмари? Які саме? Якими літерами — великими чи маленькими — ви їх напишете? Чому?
- Роздивіться картинку у хмарі. Яким картинкам які слова відповідають? Напишіть їх.
- Зробіть із друзями хмару слів і малюнків за темою. Як ви її назвете?

- Порівняйте хмари слів.
- Чи будуть там слова, яких немає у цій хмарі? У кого таких слів буде найбільше?
- Які слова у хмарах повторюються частіше? Які трапляються лише у кількох хмарах? Які є тільки в одній?
- Складіть за хмарою слів діаграму. Яку інформацію вона може містити? Придумайте цікаві запитання до неї.
- Що треба зробити, аби слово на зображенні впадало в око?
- Чому таке зображення називають хмарою слів?
- Чи сподобалася вам хмара слів і завдання до неї? Чим саме?

Орієнтуємося на особливості сприйняття кожного учня

У музиці немає чітких образів, як на картинах, тому для дітей з різними типами сприйняття інформації **важливо використовувати асоціації**, навіяні різними видами мистецтва. Наприклад, можна запропонувати намалювати музичний настрій — мінор чи мажор, або ж показати його рухами, у танці чи пантомімі.

Адже одним дітям легше висловлюватися словами, для інших важливіший колір, хтось найкраще сприймає і подає інформацію у схемах і таблицях, стихія четвертих — звук і музика, а ще для когось важливий рух.

Майте на увазі, що насправді дуже важко зустріти дитину, яка належить тільки до того чи іншого типу. Йдеться лише про те, який канал сприйняття й вираження є для неї основним, визначальним.

Особливості організації уроків

Не забувайте, що курс “Мистецтво” інтегрований, а це означає, що на будь-якому уроці можуть з’явитися елементи будь-якого виду мистецтва. Тому **кожний урок інтегрований**.

Тож сміливо використовуйте на уроках елементи різних видів мистецтва. Орієнтуйтеся на ваших учнів, на їхні інтереси, обізнаність, особливості сприйняття інформації. Малюйте образи, навіяні музикою, продовжуйте дію на картині, інсценізуйте, вигадуйте комікси-пояснення тощо.

Останні два уроки кожної теми — подвійні, тобто мають спільні назву й сюжет. Тому не варто чітко розмежовувати музичну та образотворчу діяльності. Зробіть однакові акценти на уроках і побудуйте їх відповідно до того, як розвиватиметься ваша робота з дітьми.

Зараз ставиться акцент на творчу роботу, виявлення та розвиток обдарувань дітей, тому під час різних уроків спонукаємо учнів до імпровізації, створення невеличких римівок, наспівування, вигадування мелодій і незвичайних технік живопису, фантазійного малювання, роботи над проектами тощо.

Спонукайте дітей створювати колекції творів, що сподобалися, — вернісажі картин (їх можна використовувати у повсякденні, наприклад, як фонові світлини на смартфон), плейлісти тощо.